

**Posudek oponentky
na diplomovou práci studentky Martiny Čáповé**

na téma „Výjimečný trest“

Zaměření diplomové práce, její základní koncepce a systematika

Předložená diplomová práce se zabývá problematikou výjimečného trestu. Jedná se sice o téma nikterak originální či neprobádané, nicméně vzhledem k mimořádně závažným důsledkům aplikace výjimečného trestu v praxi je nepochybně chvályhodné, že se autorka rozhodla tohoto tématu zhostit a případně přinést do dané problematiky nový pohled nebo ji inovativním způsobem zpracovat.

Autorka se daným tématem nezabývala striktně pouze z trestněprávního pohledu, ale věnovala se též souvislostem kriminologickým a v omezené míře rovněž sociologickým a psychologickým.

Práce je členěna na jednotlivé, bohužel nečíslované kapitoly. Po standardním úvodu následuje pojednání o významu a funkci výjimečného trestu včetně jeho vztahu k zásadám trestního práva. Poté autorka popisuje historii právní úpravy výjimečného trestu (či místy spíše trestního práva obecně) na našem území od středověku po současnost. Na tyto výklady pak navazuje drobná komparační studie týkající se problematiky výjimečného trestu v cizině, zejména pak na Slovensku, v Německu, ve Francii a v Anglii. „Trestněprávní“ část práce pak zakončuje popis aktuální právní úpravy výjimečného trestu v České republice. Počínaje stranou 39 se autorka věnuje zvolenému tématu spíše z pohledu kriminologického, když zde uvádí různé statistiky a rovněž se zmiňuje o výzkumné činnosti v této oblasti, na kterou navázala rovněž vlastním dotazníkovým šetřením, jehož výsledky zde prezentuje. V samém závěru je ještě vloženo pojednání o právní úpravě ve vztahu k mladistvým a o právech a povinnostech (doživotně) odsouzeného. Součástí práce je dále též seznam použitých zdrojů a resumé v anglickém jazyce.

Hodnocení struktury práce a úrovně zpracování

Zvolená struktura práce vychází ze zásad pro vypracování stanovených v zadání práce. Autorka sice zadanou strukturu dodržela, nicméně jako celek vyznívá posuzovaná práce poněkud rozpačitě. Jednotlivým bodům uvedeným v zadání práce totiž nebyla věnována stejná pozornost – některé byly zpracovány relativně podrobněji, některé velmi stručně. Autorka si zvolila poměrně rozsáhlé téma a toto se navíc pokusila zpracovat dosti extenzivním způsobem, tj. nezaměřila se pouze na jeden konkrétní aspekt výjimečného trestu, ale na pouhých 54 stranách vlastního textu se pokusila rozebrat historický vývoj, aktuální právní úpravu, zahraniční zkušenosti, kriminologické aspekty, vlastní dotazníkové šetření atd. Výsledek celého autorčina snažení je v zásadě celkem očekávatelný – práce působí velmi povrchním dojmem, jednotlivá témata zmiňuje velmi stručně a banálně, nejde do hloubky a s výjimkou autorčina původního dotazníkového šetření neobsahuje žádné originální myšlenky nebo vědecky uplatnitelné závěry.

Úroveň práce pak dále snižují i četné faktické a odborné nepřesnosti. Např. již na str. 1 autorka zaměňuje „právní předpis“ a „právní normu“ (arg. „[t]restní zákoník je hmotně právní normou vymezující...“), což je sice (bohužel zčásti i mezi odbornou veřejností) obvyklé, avšak v případě kvalifikační práce obhajované na právnické fakultě poněkud nevhodné. Z formulace

užité na str. 23 (arg. „... je trestní řád, který ovšem upravuje výkon trestu odnětí svobody. Zastává tedy stejnou funkci jako náš zákon o výkonu trestu odnětí svobody“) pak vyplývá, že francouzský trestní řád (Code de procédure pénale) upravuje pouze tyto otázky, což samozřejmě není přesné (jedná se o „klasický“ trestní řád, který nad rámec trestního procesu obsahuje i určitá pravidla stran výkonu trestu). Geografického faux pas se pak autorka dopustila na str. 30, kde mezi „naše“ (tj. české) věznice uzpůsobené k výkonu doživotního trestu zařadila i věznici v Ilavě, která se ale nachází na Slovensku. Na téže straně pak u jednoho z nejznámějších českých „doživotních vězňů“ uvedla nesprávně jeho jméno, když na místo „Kajínek“ se v práci objevuje „Kájínek“; opakované užití dlouhého „a“ i na str. 31 pak poukazuje na skutečnost, že se nejedná o písařskou chybu. Obdobná nesrovnalost u jména osoby se objevuje i na str. 48, kde je známý italský lékař 19. století pojmenován „Caesar Lombros“; v dostupných pramenech (bez ohledu na jazyk) je však tento vědec tradičně označován jako „Cesare Lombroso“ (na dotaz „Caesar Lombros“ uvádí google 1 odkaz, na „Caesar Lombroso“ 5.180 odkazů a na „Cesare Lombroso“ pak 475.000 odkazů, přičemž všechny encyklopedické odkazy se kloní k poslednímu uvedenému tvaru).

Oceňuji snahu autorky provést vlastní dotazníkové šetření, nicméně způsob jeho provedení a zejména prezentaci jeho výsledků považuji za málo uspokojivé. Jestliže např. autorka u respondentů zjišťovala jejich věk a pohlaví, pak by bylo nepochybně zajímavé, aby výsledky odpovědí na jednotlivé otázky diferencovala právě podle těchto kategorií. Některé otázky pak možná nejsou úplně vhodné pro dotazníkové šetření u široké veřejnosti, neboť k podání relevantní odpovědi je třeba disponovat určitými vědomostmi a přehledem, který u veřejnosti není zpravidla dán – např. v otázce financování věznic nebo u dovolené z výkonu trestu (ví „průměrný člověk“, kolik peněz do vězeňství přichází a v jakých podmínkách vězni skutečně žijí? rozumí „průměrný člověk“ pojmu „dovolená z výkonu trestu“? a nezměnila by se odpověď na otázku ohledně dovolené z výkonu trestu, kdyby se respondentům předestřelo, že v Německu tento institut funguje?...). Z uvedených důvodů tak mám určité pochybnosti, jak vysokou vypovídací hodnotu mají výsledky autorčina šetření.

Hodnocení formálních aspektů práce

K obsahovým a odborným nedostatkům práce bohužel přistupují i značné deficitní formální. Jednotlivé kapitoly nejsou vůbec číslovány, což značně snižuje přehlednost celé práce. Mezi kapitolami jsou vždy vloženy podivně velké mezery, a to i v místech, kde by bylo vhodnější začít spíše na nové stránce (srov. např. str. 54). Mám rovněž pochybnosti o souladu některých citací s obecně uznávanými pravidly, zejména pak v případě citací internetových zdrojů (zde autorka dokonce ponechala hypertextové odkazy, takže příslušný text je modrý a podtržený) a právních předpisů. Rovněž odkazy na jednotlivá ustanovení právních předpisů neodpovídají běžné právní praxi (srov. např. str. 51 třetí řádek odspodu).

Z hlediska pravopisného musím ocenit dobrou úroveň, pravopisné chyby jsem prakticky nezaznamenala. O něco slabší je ale stylistická úroveň textu, neboť některé pasáže jsou obtížněji srozumitelné a čtenář se v nich poměrně snadno „ztratí“ (např. v kapitole „Význam výjimečného trestu“ na str. 4-7 jsou směřovány dohromady různé způsoby kategorizace účelu trestu, že je obtížné „sledovat“ linii autorčina výkladu; nebo např. na str. 39-40 by podle mého názoru bylo vhodnější zvolit formu tabulky, neboť vypsání jednotlivých údajů do souvislého textu na přehlednosti příliš nepřidá).

Závěr a náměty pro obhajobu

Autorka zvolila zajímavé téma, avšak výsledek jejího snažení hodnotím spíše jako podprůměrný. Práce je prakticky výhradně popisná, jedná se o kompilát již existujících pramenů. V zájmu dodržení požadovaného rozsahu práce jsou některé pasáže až příliš povrchní a vlastní vklad autorky minimální. Pozitivně naopak hodnotím snahu autorky o provedení vlastního dotazníkového šetření, byť k prezentaci jeho výsledků mám určité připomínky. Přes všechny výše uvedené nedostatky se domnívám, že práce může být podkladem pro úspěšnou obhajobu, pokud autorka prokáže náležitou znalost zvoleného tématu.

V rámci obhajoby by se autorka mohla podrobněji rozvést své vlastní představy *de lege ferenda* pro případ, že by byl v České republice obnoven trest smrti (pokud by to mezinárodní závazky umožňovaly), tj. jakých podmínek by si dokázala jeho uložení představit a jak by se to slučovalo s ústavním právem (resp. zda by bylo potřeba zásahu i do ústavněprávních předpisů).

Pro případ úspěšné obhajoby tak předběžně navrhuji klasifikaci předložené práce známkou **dobře**.

V Plzni dne 25. dubna 2013

---

doc. JUDr. Mgr. Jana Navrátilová, Ph.D.
oponentka diplomové práce